

O zaštitnoj vakcini protiv herpesa (herpes zoster, zoster) – sa inaktiviranom (rekombinovanom) vakcinom

Herpes (zoster) je vrlo bolan i regionalno ograničen osip uzrokovan virusom Varicella zoster, istim virusom koji je i uzročnik ovčijih boginja (varičela). U Nemačkoj prema proceni godišnje oboli 300 000 ljudi, a trend ima tendenciju rasta.

Zoster se pojavljuje samo kod ljudi koji su prethodno bili zaraženi virusom varičele. Prvi kontakt sa Varicella Zoster virusom (VZV) u životu dovodi do varičela koje u nekim slučajevima mogu proći nezapaženo. Kada se varičele zaleće, neki virusi ostaju u nervnim čvorovima (ganglijama) kičmene moždine i mozga. Oni tamo mogu ostati tokom čitavog života, a da ne izazovu simptome bolesti. Sa starošću, posebno kod ljudi starijih od 50 godina i kod lica sa oslabljenim imunitetom (takođe uzrokovano i lekovima), virusi mogu ponovno postati aktivni. Reaktiviranje VZV infekcije dovodi u predelu koji je u dodiru sa zahvaćenim nervom do tipičnih simptoma zoster: parestezije, crvenila kože, plikova na ograničenom području, obično i jakih bolova. Najčešće su pogođeni trup ili lice, i to po pravilu samo jedna polovina tela ili lica. Naziv herpes potiče od napada nerava koji polaze iz kičme i (polovično) u obliku opasača vode oko pojasa.

Sam herpes se ne prenosi od čoveka na čoveka, ali oboleli mogu preneti virus osetljivim licima (licima sa slabim imunitetom), npr. babe i dede mogu preneti unucima, koji zatim obole od ovčijih boginja. Prenos se može dogoditi samo putem kontakta sa sadržajem vodenih plikova, a ne putem kašljanja i kivanja.

Herpes se češće javlja u poznim godinama. U predelu koji je u dodiru sa zahvaćenim nervom na početku se na koži pojavljuju mehurići, koji se kasnije suše i od kojih se stvaraju kraste. Bol u predelu zahvaćenog nerva može trajati godinama (post-zosterska neuralgija). Pored mogućih komplikacija poput paralize ili dodatnih bakterijskih infekcija na područjima kože zahvaćene zosterom, može se u retkim slučajevima pojaviti bojazan od upale kičmene moždine, meningitisa ili upale mozga. Ako su pogođeni živci na licu, može doći do upale oka uz zahvatanje mrežnice ili optičkog živca, poremećaja sluha ili ravnoteže ili paralize mišića lica. U nekim slučajevima se zoster može proširiti na susedno nervno područje, a vrlo retko i na celo telo (generalizovani zoster). Postoje doduše lekovi koji mogu ubrzati lečenje pojava na koži, ipak po pitanju postojanih bolova u nervima terapijske mogućnosti su ograničene. Vakcinacija protiv herpesa služi za zaštitu od samog zoster oboljenja i od pojave dugotrajnih bolnih stanja (postherpetična neuralgija, PHN).

Sadržaj vakcine

Zoster-inaktivirana vakcina se proizvodi pomoću rekombinovane DNK tehnologije. Sadrži protein iz genetskog materijala patogena koji je relevantan za imunološki odgovor i vezan je na aktivni sastojak (adjuvans). Vakcina se ubrizgava u mišić (intramuskularna injekcija), po mogućstvu u nadlakticu. Inaktivirana vakcina protiv herpesa odobrena je za osobe starije od 50 godina.

Ova vakcina se može primenjivati istovremeno sa inaktiviranom vakcinom protiv influenza gripa, 23-valentnom pneumokoknom vakcinom i kombinovanom vakcinom protiv tetanusa, difterije i protiv velikog kašlja - na odvojenim delovima tela (desna i leva nadlaktica). Nema iskustava sa istovremenom primenom sa drugim vakcinama.

Ko treba da bude vakcinisan?

Stalna komisija za vakcinaciju (STIKO) preporučuje ovu vakcinu

- kao standardnu vakcinu za sva lica starija od 60 godina
- kao i za osobe starije od 50 godina sa povećanim rizikom po zdravlje zbog osnovnih bolesti poput npr.:
- pacijenata sa poremećajem imunog sistema, urođenim, stečenim ili izazvanim lekovima
- HIV-infekcije
- reumatoidnog artritisa ili sistemskog eritemskog lupusa
- hronične upalne bolesti creva
- hronične bolesti bubrega
- oboljenja pluća: hronične opstruktivne bolesti pluća COPD ili astme
- dijabetes melitusa.

Vakcina se daje dva puta u razmaku od najmanje 2 meseca, ali najkasnije nakon 6 meseci. Zaštita vakcinacijom se očekuje otprilike 4 nedelje nakon druge doze. Trenutno se ne zna da li će nakon nekoliko godina biti potrebna još jedna doza.

Ko ne treba da bude vakcinisan?

Kod lica koja pate od nekog akutnog oboljenja koje se mora lečiti, sa povišenom temperaturom (preko 38,5 °C), vakcinacija treba da bude odložena. Takođe ne treba da bude vakcinisan onaj ko je alergičan na neki od sastavnih delova sadržaja vakcine. Vaš lekar će Vas informisati o izuzecima.

Nema iskustava sa primenom zoster vakcine na trudnicama ili dojiljama, pa kao meru opreza treba izbegavati vakcinaciju (vakcina je odobrena tek u dobi od 50 godina).

Vakcinacija se ne preporučuje osobama kod kojih se neko zoster oboljenje već pojavilo. Lečenje postojeće upale nerava zosterom takođe nije moguće vakcinacijom. Ako je potrebno, vakcinacija se može obaviti u nekom kasnijem vremenskom periodu. O tome se možete posavetovati sa svojim lekarom.

Ponašanje posle vakcinacije

Vakcinisanoj osobi nije potreban nikakav poseban oporavak, ali bi trebalo izbegavati neuobičajeno fizičko opterećenje u roku od 3 dana posle vakcinacije. Kod lica koja su sklona reakcijama na funkcije krvotoka ili kod kojih su poznate brze alergijske reakcije, o tome pre vakcinacije treba informisati lekara. Zbog moguće pojave nesvestice vakcinaciju prema potrebi treba obavljati u ležećem položaju.

Moguće opšte i lokalne reakcije posle vakcinacije

Posle vakcinacije, pored imuniteta kojem se teži a time i zaštiti od oboljenja, veoma često (kod ≥ 10 procenata) kod vakcinisanog lica, na mestu uboda može se pojaviti trenutno crvenilo, bolni otok i otvrdnuće, kao i osećaj topline. Ovo je odraz normalne borbe organizma sa sadržajem vakcine. Osim toga na mestu vakcinisanja može se pojaviti svrab (kod oko 1 do 10 procenata), povremeno (0,1 do 1 procenata) dolazi do oticanja obližnjih limfnih čvorova. Vrlo često su prisutni bolovi u mišićima i glavobolja, umor, groznica i temperatura, kao i gastrointestinalne tegobe (mučnina i povraćanje, bolovi u stomaku). Temperatura i groznica mogu se pojaviti češće ako se istovremeno primi 23-valentna pneumokokna vakcina. Povremeno se javlja bol u zglobovima. Nesvestica se javlja povremeno neposredno posle (ili čak i pre) vakcinacije kao psihogena reakcija na ubod igle, koja može tokom faze oporavka biti privremeno praćena poremećajima vida, parestezijom ili nevoljnim kretnjama (vidi takođe „Ponašanje posle vakcinacije“).

Po pravilu su navedene reakcije prolazne i nestaju brzo i bez posledica.

Da li su kod vakcinacije moguće komplikacije?

Komplikacije kod vakcinacije su vrlo retke posledice primanja vakcine, koje prevazilaze normalnu meru reakcije na vakcinu i koje znatno opterećuju zdravstveno stanje vakcinisane osobe. Nakon davanja rekombinovane vakcine protiv zoster, retko se javljaju simptomi na koži vezani za vakcinaciju, kao i alergijske reakcije, uključujući osip ili koprivnjaču. Kao i kod svih ostalih vakcina, nakon davanja ovog sadržaja vakcine, u retkim pojedinačnim slučajevima, nije moguće isključiti trenutnu alergijsku reakciju, uključujući i alergijski šok.

Savetovanje od strane lekara koji obavlja vakcinaciju o mogućim sporednim dejstvima

Kao dodatak ovom informativnom listu Vaš lekar Vam nudi savetovanje u vidu razgovora.

Ako posle vakcinacije dođe do pojave simptoma koji prevazilaze opisane, prolazne, lokalne i opšte reakcije, svakako se radi savetovanja možete obratiti i lekaru koji vrši vakcinaciju.

Lekara koji vrši vakcinaciju možete kontaktirati:

Izjava o saglasnosti

za sprovođenje zaštitne vakcinacije protiv herpesa (Zoster) – sa inaktiviranom vakcinom

(Na raspolaganju su i formulari sa indigo papirom, kako bi se vakcinisanim osobama, odnosno njihovim starateljima, u skladu sa zakonom o zaštiti pacijenata mogla uručiti kopija.)

Ime lica koje se vakciniše _____

rođen/a dana _____

Sadržaj brošure sam primio k znanju i od strane lekara/lekarke koji obavlja vakcinaciju sam detaljno obavešten o vakcini.

- Nemam drugih pitanja.
- Saglasan sam sa predloženim vakcinisanjem protiv herpesa – sa inaktiviranom vakcinom.
- Odbijam vakcinaciju. Obavešten sam o mogućim posledicama odbijanja ove vakcine.

Zabeleške: _____

Mesto, datum: _____

Potpis lica koje se vakciniše

Potpis lekara/lekarke

Izjava o odricanju odgovornosti

Prevod originalne verzije (06/2018) ovog informativnog lista učinjen je uz srdačnu dozvolu Nemačkog zelenog krsta (Deutsches Grünes Kreuz) po nalogu Instituta „Robert Koch“. Merodavan je nemački tekst, ne preuzimamo odgovornost za eventualne greške u prevodu, kao ni za aktuelnost ovog prevoda u slučaju naknadne prerade izdanja na nemačkom jeziku.

Ime

zaštitna vakcina
protiv herpesa
– sa inaktiviranim sadržajem

Pre sprovođenja vakcinacije zamoljeni ste za dodatne podatke:

1. Da li je lice koje se vakciniše zdravo u ovom trenutku?

da ne

2. Da li je kod lica koje se vakciniše ustanovljena neka alergija?

da ne

ako jest, koja _____

3. Da li je nakon neke ranije vakcinacije došlo do alergijskih manifestacija, visoke temperature ili druge neuobičajene reakcije?

da ne

Ako želite da znate više o zaštitnoj vakcini protiv herpesa, pitajte lekara koji obavlja vakcinaciju!

Molimo da na termin za vakcinisanje sa sobom ponese karton vakcinacija!